

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Балабақшада ұлттық құндылықты дәріптеуде тәрбиешілерге әдістемелік көмек

ЖАРИЯЛАНДЫ
23.12.2024СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/173479/>**Басарова Гүлжазира Өтегенқызы****Лауазымы: Әдіскер-психолог****Түркістан облысы, Созақ ауданы****Жұлдыз бөбекжай-бақшасы**

Кіріспе: Қазіргі қоғамда ұлттық құндылықтарды сақтап, дамыту маңызды міндеттердің бірі болып табылады. Бұл мәселе әсіресе балалардың тәрбиесіне, олардың ұлттық мәдениетке деген сүйіспеншілігін қалыптастыруға қатысты өте өзекті. Тәрбиенің алғашқы кезеңі – балабақша кезеңі болып табылады, онда балалардың ұлттық құндылықтарға деген қызығушылығы мен құрметін қалыптастыруға болатын негіздер қаланады. Осы мақалада балабақшада ұлттық құндылықты дәріптеуде тәрбиешілерге арналған әдістемелік көмек көрсетудің жолдары қарастырылады.

Әдіскердің қызметінің тиімділігін арттыру жолдары

Ұлттық құндылықтарды тиімді интеграциялау: Әдіскер балаларға ұлттық құндылықтарды көрсетуде тәрбиешілерге әртүрлі әдістер мен тәсілдерді ұсыну арқылы қазақ халқының дәстүрлері мен мәдениетімен таныстыруға ықпал етеді. Әдіскердің ұлттық құндылықтарды дәріптеуде тиімді жұмыс істеуі үшін келесі шараларды іске асыру қажет:

- Тәрбиешілермен тұрақты кері байланыс орнату:** Әдіскер тәрбиешілермен жиі кеңесіп, олардың жұмысын бақылап, қажет болған жағдайда әдістемелік көмек көрсетуі керек.
- Жаңашылдықты енгізу:** Әдіскер жаңа әдістер мен тәсілдерді пайдалану арқылы балабақшадағы тәрбие процесін жаңартып, балалардың қызығушылығын арттыра алады.
- Балалармен жеке жұмыс жүргізу:** Әдіскер тек тәрбиешілермен ғана емес,

балалармен де жеке жұмыс істей отырып, олардың ұлттық құндылықтарды дұрыс түсініп, игеруіне ықпал етеді.

1. Ұлттық құндылықтар және олардың балабақшадағы орны

Ұлттық құндылықтар – әрбір ұлттың тарихында, мәдениетінде, дәстүрінде, салт-санасында ерекше орын алатын, қоғамның рухани және материалдық өмірінде маңызды рөл атқаратын элементтер. Оларға халықтың тілінің байлығы, дәстүрлері мен әдет-ғұрыптары, ұлттық музыкасы мен өнері, ұлттық тағамдары мен киімдері, туған жер мен табиғаттың қадірі, отбасы мен қоғамдағы тәрбие және басқа да көптеген аспектілер жатады.

Балабақшадағы тәрбие мен оқыту ұлттық құндылықтар негізінде құрылуы тиіс, себебі баланың ең алғаш ұлттық сана-сезімі мен дүниетанымы осы кезеңде қалыптасады. Балабақшада ұлттық құндылықтарды дәріптеу баланың ұлттық мәдениетке деген құрметін арттырып, оның жеке тұлғасының дамуына ықпал етеді.

2. Тәрбиешілердің рөлі

Балабақша тәрбиешілері – балалардың ұлттық құндылықтарды дұрыс түсініп, қабылдауында басты рөл атқаратын тұлғалар. Олар балаларға ұлттық мәдениетті танытып, сол мәдениеттің бөлігі болуға үйретеді. Тәрбиешілердің міндеті – балаларға ұлттық құндылықтарды тек сөзбен емес, іс-әрекет арқылы да көрсету. Мысалы, ұлттық ойындарды өткізу, қазақтың дәстүрлі әндері мен биін үйрету, ұлттық мерекелерді бірге атап өту тәрбиешінің негізгі міндеттері болып табылады. Тәрбиеші ұлттық құндылықтарды дәріптеуде бірнеше маңызды әдістемелік тәсілдерді қолдана алады:

3. Әдістемелік тәсілдер

3.1. Ұлттық ойындарды енгізу

Балаларға ұлттық ойындар арқылы қазақ халқының тарихы мен мәдениеті туралы түсінік беруге болады. Мысалы, «Асық ату», «Қыз қуу», «Теңге алу» сияқты ойындар балалардың физикалық және интеллектуалдық дамуына әсер етумен қатар, олардың қазақтың ұлттық дәстүрлері мен ойын мәдениетімен танысуына мүмкіндік береді. Ойындар арқылы балаларға ұлттық тәрбие

беруді тиімді ұйымдастыруға болады.

3.2. Қазақтың халық ертегілері мен аңыздарын пайдалану

Қазақтың халық ертегілері мен аңыздары – халықтың дүниетанымын, моральдық құндылықтарын көрсететін маңызды көздер болып табылады. Балабақшадағы тәрбиешілер ұлттық ертегілерді балаларға айтып беріп, олардың терең мағынасын түсіндіріп, адамгершілік және мәдени

құндылықтарды дәріптеу арқылы баланың мінез-құлқын қалыптастыруға болады. Сонымен қатар, ертегілерге байланысты түрлі көркем шығармашылық жұмыстар мен ойындар ұйымдастыру балалардың қиялдарын дамытуға ықпал етеді.

3.3. Ұлттық әндер мен билерді үйрету

Қазақтың ұлттық әндері мен билері – мәдениеттің бір бөлігі болып табылады. Балабақшада балаларға қазақтың халық әндерін үйрету, би қозғалыстарын үйрету арқылы баланың музыкалық, эстетикалық талғамын дамытуға болады. Сонымен қатар, ұлттық әндер мен билер балаларды патриотизм мен ұлттық мақтаныш сезіміне тәрбиелейді.

3.4. Дәстүрлі қолөнер және шығармашылық сабақтар

Балаларға қазақтың ұлттық қолөнер түрлерін үйрету – олардың ұлттық мәдениетке деген құрметін арттырудың бір жолы. Мысалы, киіз басу, ою-өрнек салу, тоқымашылық өнері сияқты шығармашылық жұмыстар арқылы балалар ұлттық өнермен танысады. Бұл оларды эстетикалық тәрбие мен шығармашылыққа баулиды.

3.5. Ұлттық мерекелерді ұйымдастыру

Ұлттық мерекелерді атап өту балаларға ұлттық дәстүрлер мен әдет-ғұрыптарды көрсетудің керемет мүмкіндігі болып табылады. Наурыз, Ұлыстың ұлы күні, Құрбан айт, Тәуелсіздік күні сияқты мерекелерді бірге атап өту, қазақтың ұлттық тағамдарын дайындау, киімдерін кию арқылы балалар ұлттық құндылықтарды терең түсініп, сезініп, оларды өз өмірлеріне енгізе алады.

3.6. Әдеби және көркем шығармалармен жұмыс

Балабақшадағы балаларға арналған ұлттық әдеби шығармалар мен көркем суреттер де тәрбие жұмысының маңызды құрамдас бөлігі болуы керек. Қазақ әдебиетінің озық үлгілері мен өнер туындыларымен таныстыру арқылы балалардың эстетикалық тәрбиесін дамытуға болады. Сонымен қатар, балаларға қазақтың ақын-жазушыларының шығармаларын оқыту, өлеңдер жаттату олардың тіл байлығын арттырып, әдебиеттің құндылығын түсінуге көмектеседі.

4. Қорытынды

Балабақшада ұлттық құндылықтарды дәріптеу – балалардың рухани және мәдени дамуына зор ықпал ететін маңызды процес. Бұл процесс тәрбиенің алғашқы кезеңінде басталатындықтан, тәрбиешілердің рөлі айрықша. Тәрбиешілер ұлттық құндылықтарды дәріптеу үшін әртүрлі әдістемелік тәсілдерді пайдалану арқылы балаларға қазақ халқының мәдениеті мен тарихын, дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарын үйретеді. Осылайша, баланың тұлғалық дамуына және ұлттық сана-сезімінің қалыптасуына үлкен үлес қосылады.

Ұлттық құндылықтарды дәріптеудің әдістемелік жолдары – тек балалардың ұлттық мәдениетке деген сүйіспеншілігін арттырып қана қоймай, олардың еліміздің болашағына деген жауапкершілік сезімін қалыптастырады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. **Ж.Қ.Дүйсенова, Қ.Н.Нығметова. Балалар психологиясы. - Алматы, 2012.**
2. **Меңжанова А. «Мектепке дейінгі педагогика»-Алматы.**
3. **Біртұтас тәрбие бағдарламасы.**
4. **Интернет желісі.**

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.